Pamiątki dawne języka

polskiego.

Pamiątki dawne języka polskiego

w rękopismach XIV i XV wieku

znalezione

przez

Łukasza Gołębiowskiego

~~Sekret. Tow. przyj. nauk~~

~~wydane.~~

Et haec olim meminisse juvabit.

Przedmowa.

Przez rok pracowałem nad rękopismami biblioteki publicznej przy Uniwersytecie warszawskim, opisałem najstarożytniejszych 1010, zostawiło nowszych do wciągnienia w katalog 808. Gdzie tylko dostrzegłem ślady Polszczyzny dawnej, wypisywałem je troskliwie. Znajdowały się one w rękopismach XIV. wieku, najwięcej w XV. stuleciu. Dwojakiego rodzaju dają się spostrzegać: pobożne i światowe, że tak powiem; to poważne, to dowcipne jakoby i żartobliwe. Pierwsze liczniejsze; bo przodkowie nasi pobożni zawsze, pierwszeństwo dawali temu rodzajowi, jemu poświęcali swe zdolności; przez innych wprzódy utworzone, albo z dawnych wieków odziedziczone pieśni, lubili zapisywać w swych księgach dla potomków, sami w żywej mając je pamięci: czyli to w świątyni pańskiej, czy w domowej kaplicy, lub przeznaczonej na to izbie, przy porannych i wieczornych modlitwach, zwykli je śpiewać z rodziną swoją, domownikami i czeladzią; podobnież i przy zatrudnieniu jakiém swobodniejszém, gospodarstwie, w czasie przechadzki lub podróży, wszyscy obecni zaczynającemu właścicielowi lub właścicielce głosem swym towarzyszyli. Słyszało się te hymny w czasie błogiego pokoju, w chwilach fortunnych na podziękowanie Bogu, częściéj jeszcze błagając litości, gdy klęski dotknęły jakie; i w czasie wojny śpiew pobożny rozlegał się: przy wkraczaniu do ziemi nieprzyjacielskiej, rozpoczęciu bitwy i szczęśliwém jej ukończeniu. Ztąd też w swej czystości, szlachetnej prostocie, dochowały się owe, pierwszych może wieków Chrześciaństwa sięgające pieśni: które z ust do ust przechodząc, z księgi do księgi, z kantyczek do kantyczek, od naddziadów dostały się do praprawnuków; a jak zajmowa-

ły

ły i rozrzewniały tamtych, podobniež o kilkaset lat oddalonych, lecz w tymże duchu pobożności wychowanych, z upodobaniem wstępujących w ich ślady [redacted] niedoścignionych [redacted] umysły żarliwe do Boga wznosiły. W bibliotece publicznej przy uniwersytecie warszawskim, co do rękopismów, po większej części z dzieł teologicznych składającej się, obfitszego w takowym rodzaju spodziewać się można było plonu; jakoż otrzymałem go w istocie.

Pierwsze tu miejsce trzyma z różnych wieków: modlitwa pańska, pozdrowienie anielskie, skład apostolski i dziesięciora bożego przykazania; ostatnie, dla powabniejszego snać w pamięć wpojenia, w rymy przybrane. Potém następuje ulubiony Polakom, hymn Bogarodzica dziewica, zupełniejszy jak w śpiewach historycznych Niemcewicza; tam albowiem 12. 13. 15. i 18 zwrotki nie dostaje, które tu się znajdują; dalej różne pieśni do N. Panny, śpiewki na Boże narodzenie, kwietną niedzielę, W: piątek, o duchu S:, na Boże ciało; tudzież wierszyk o spowiedzi. Jest i kanon mszy S: dwoiście na polski język przełożony, powiastki pobożne, wstępy do kazań, klauzule, czyli dopiski pisarzy na końcu rękopismów w duchu religijnym.

W drugiej części odosobnionej, ne misceantur sacra prophanis, znajdują się klauzule innego kształtu, nazwiska mięsięcy: z tych niektóre wcale odmienne od teraźniejszych. Widząc po wielu rękopismach nad wyrazami łacińskimi znaczenie ich polskie przydane, a częstokroć tak szczególne, tak zastanawiające; że kiedym je przy naszej pracy dyrektorowi biblioteki Lindemu okazywał, wielce ubolewał: że nie miał ich pod ręką układając swój dykcyonarz; zakładałem sobie zebrać je całkowicie, i albo pomiędzy niemi uczyniwszy dobór, samych tylko już dziś nieznanych, albo wychodzących z używania szereg umieścić; lub wydać wszystkie, jeśli nie nadto wiele ich byłoby, dla zachowania chociażby i najmniejszej różnicy w budowie słowa, pisowni. Nie przyszło do tego; próbkę niejako

tego

tego zamiaru przynoszę w tym szczupłym spisie, nie pozbawionym wszakże słów: ojcom naszym tylko znanych, dla nas w mgłę oddalenia zniknłych. Przydałem trzy li~~sty polskie~~ z biblioteki puławskiej, jeden z rękopisma, które posiada Władysław hrabia Ostrowski, z XVI wieku. Też sama ich barwa, ten sam rodzaj, do tego mnie skłoniły.

Lecz nie dość wyrazić, co się ~~w tej ... do~~ tu zawiera; wypada cokolwiek o wartości wewnętrznej tych poezyi namienić. W ogóle biorąc, wszędzie widać właściwość, naturę i prawdę, wdzięk jakiś i powab, mimowolnie pociągający umysł. Śpiewy pod liczbą 23. 25. 28 i 29 mają tyle piękności, że nie powstydzilibyśmy się ich i dzisiaj. W żałosnym Trenie na W. piątek, zdaje się nam, że Marya przemawia sama: tak dobrze schwycone uczucia matki, patrzącej na jedynego syna, niesłusznie i nielitościwie umęczonego. — Dla ułatwienia pojęcia tych hymnów i innych szczegółów, nieoswojonym z dawną pisownią i językiem; widziałem potrzebę uczynić przekład owej Polszczyzny dawnej na sposób mówienia teraźniejszy: zachowując, ile można było, tożsamość wyrazów; tam tylko zmieniając, lub przydając słowo jakie, gdzie tego koniecznie było potrzeba, dla wyjaśnienia myśli.

Pokazały nam Czechy, zebrały troskliwie podobne pamiątki, i wydaniem Wacława Hanky i Jungmana, wyszły z druku w 5 tomikach, pod tytułem: Starobyla Skladanie — pamatka XII–XV stoleti w Praze 1823. Rossya, pod której Monarchów berłem zostajemy, ma zbiory swych pieśni, starożytności wszelkich i pamiątek; za cóż i my nie mamy zgromadzać tych zabytków dawnych: uzupełniać je potem łatwiej.

Troistą w tem uważam korzyść: 1o że po głębszem zastanowieniu się i rozwadze, przydać można, nie bez zasadnie, rysy niektóre do charakteru przodków naszych; 2o uważać ducha poezyi narodowej; 3o poszukiwać prawideł języka i jego pisowni.

Jakaż

Jakaż to prawość, jaka szlachetność, jak patryarchalna religijność musiała być w muzach, które w każdym odgłosie swym tak nieograniczoną ufność okazują dla Twórcy wszech rzeczy, taką wdzięczność za dobrodziejstwa przezeń na ród ludzki zlewane, taką nadzieję po wiek wieków jego wszechmocnej opieki i błogosławieństwa. Wszędzie i zawsze myśl ich z Bogiem, i Bóg z niemi.

Duch poezyi naszej i w tych pierwotnych utworach, w tych kwiatkach polnych rodzinnej ziemi naszej, miłe jaśnieje pogodą majowego poranka. Wszędzie widać swobodę uszczęśliwienia, spokojność duszy, szczerą tkliwość, błogą ciszę sielską, i nadzieję równie pocieszającej przyszłości; nigdzie znękanego umysłu, wstrząśnień i walk wewnętrznych, żądz rozognionych, namiętności rozhukanych, przesadnej i wykwintnej czułości, albo niepohamowanego niczém w błędną marzeń krainę, polotu, burzliwej niespokojności na byt swój obecny, i gwałtownej na nic nie oglądającej się chciwości wyniesienia się nad innych, kruszenia wszystkiego, co nam na zawadzie stawa; ani owej pomroki zaślepionych, zbestwiałych, z duszą zbolałą, wiarę i Boga z serc wyrywających, złowróżbych wieszczów: którzy w przyszłości same tylko udręczenia, a nakoniec samo jedynie okropne nic widzą, i mimowolnie drżą przed niem. Jeśli takowe rozprzężenie wyobrażeń, wściekłość takowa, ma stanowić szczytną poezyą, wyznajmy, że to poezya piekieł, z skrzydeł szatańskich wywianém, dla zarażenia innych, rozlewana piórem. Odwracając się od niej z przerażeniem i zgrozą, wróćmy do słodko brzmiącej przodków naszych gęśli, do opartej na właściwym charakterze naszym, na krajowości umiarkowanej stopy, nie pozbawionej, wszakże tysiącznych wdzięków natury; do łagodnej, religijnej przodków naszych poezyi. Ona w szczęściu ku Bogu, ku wszelkiemu dobremu wznosi uczucia, w niedoli pociesza, lepszą przyszłość zwiastuje, gdy na nią cnotliwém postępowaniem zasłużymy, ukołysze popęd wszelki, uniesienia nam szkodliwe, i zdala poranną zorzę ukaże.

Gdyby

Gdyby nie z Łacińskim kojarzył nasz Kopczyński tak różnorodny język polski, ale obeznał
się raczej z cerkiewnym, ruskim, czeskim, i innemi pobratymczemi plemienia Słowian dya-
lektami, grammatyka jego byłaby doskonalszą, jeszcze na trwalszej podstawie wzniesioną;
Dostateczny tylko materyałów, Mroziński lub podobny badacz języka, utworzy godne siebie,
godne nas, i najpóźniejszym wnukom naszym użyteczne dzieło.—

Byłem jeszcze tak szczęśliwym, nie tylko nasze znajdować skarby, ale i czeskich poezyi nie
mało. I nic dziw! w Pradze pobieraliśmy nauki, ztamtąd napływało do nas ciągle wiele, i mę-
żów z naukowością, z piśmiennictwem obeznanych, od czasów Dąbrówki, aż do Wacławów,
i długo jeszcze potém, ~~kiedy~~ i polska krew tron czeski posiadała. W 902 rękopiśmie znalazłem
1o ważniejszy i dokładniejszy odpis: Rad ojca synowi, któremu podobny umieszczonym został
w już wspomnianem: Starobyła składanie; prostujący nie raz myśl uszczerbioną, ni-
szykowne rymy, a nawet zapełniający przerwy, które były w rękopiśmie, z jakiego to dru-
kowano. 2o Pieśń o ś. Dorocie, którą widzimy podobnież w 3 tomiku pomienionego zbio-
ru. Nadto nie umieszczone nigdzie, po czesku 3o Pieśń: Zdrowaś Królewno 4o Westchnie-
nie do Maryi. 5o Urywek listu czeskiego. 6 Urywek Legendy. 7o Uwagi nad Jot żydowskiem.
Znalazłem czeski rękopism ozdobny, który do rozpoznania powierzyłem P. Kucharskiemu,
obeznanemu z językami i literaturą słowiańskich ludów. Ten odkrył, że to jest znana
w literaturze tamecznej Kniha Towačowska, zawierająca zbiór przywilejów, praw, urzą-
dzeń i zwyczajów margrabstwa morawskiego, spisany z rozkazu i za pomocą Ścibo-
ra z Cymburka i Towaczowa, hetmana tegoż margrabstwa, na żądanie wielu panów
i rycerstwa, koło 1480 roku. Nasz rękopism pisał Jacobus Fabricius rector beneschovien-
sis 1615 r., jest zupełny, daleko obfitszy, jak pod tymże rokiem w Czechach odkryty, przez
Voigta in actis literariis Bohemiae et Moraviae, Praga 1774-83 opisany. Tego zbioru praw
wszystkie tylko wyjątki drukowane były w księdze: Prawa a zrzízeni margrabstwa moraw-
ského w Holomucy 1545 i w Mährisch Magazin t. 1 p 37 i 148. Dwa takie rękopisma
wspomniał Jungman w swej historii literatury czeskiej, jako znajdujące się w biblio-
tece

tece krozowickiéj, lecz nie opisał ich dokładniéj. Manuskrypt warszawski na przedmowę autora, musiał należeć do rodziny Wieniawitów herbu żubrza głowa; umieszczony jest bowiem historyczny wywód tego herbu, z przydaniem innych, należących do rozmaitych osób, które się przez śluby małżeńskie z nią połączyły. Jest genealogiczny wykaz pokoleń, i herb Pomian od pierwszego pochodzący, z podobnymże wywodem, i umieszczeniem zjednoczonych z Pomianami przez węzły godowe. Wszystkich wizerunków tu odmalowanych jest 30, lecz to szczególna: że wszędzie niemal dodane ich nazwania polskie. Oto herbów tych poczet:

1° Habdank

2° Liszka.

3° Miecz z 2. księżycami.

4° Strzały.

5° Mirzia.

6° Topacz.

7° Jastrzębiec.

8° Rogi.

9° Dwie płechowice.

10° Lew czarny w złotém polu.

11° Herb na kształt kosza.

12° Jastrzębiec z srebrną podkową w polu modrém.

13° Szyja orła czarnego w polu czerwoném.

14° Strzała rozdarta.

15° Gozdawa

16 Leliwa

17. Sulima

18 Korwina.

19° Trzy Kozy.

20° Gołobog

21°

21 Herb Mirowskich.

22° Pomian.

23 Swoboda.

24 Junosza.

25 Kotwicz

26. Jeleń

27 Dwie białe wieże w czerwoném polu.

28 Żubrza głowa, jak i na początku.

29 Zbiór wszystkich herbów *familijnych*.

30 Rycerz na koniu.

Kopie czeskich śpiéwów i *prozy*, opisanie towarzyszącego rękopisma, jako ich własność naukową, posłałem Schaffarykowi. Przez niego dostaną się Jungmanowi, Hance, Dubrowskiemu, i zapewne uczynią o tém wzmiankę, w rocznikach swych, *literackich* pismach, albo przy następnem kiedyś *Starobyla skladania* wydaniu.

2, 1

~~Napisy i z a małe [illegible]~~
~~polskie~~

~~Str.~~ 143 Macze tam pyącz obrasków v kſyędze panye Janye
ktore mowy pan lepyey stoya ij pyen. wyerdunka
183 A Radocha sama ſzwy tworzyła
105 Ktho nyeumye pyssacz, rozumye, then mnyma, aby
mała by była robota.
Na prastkem prawskim: nygdy w zdrowyu pyſzan
y w wyelkyey nyemoczy dokonan.
~~Ne weſmyeſz thych kſyąk alyſz my kwy wyerdunky~~
~~daſſz. Tak się odzywa Mateusz Żamoſkło 1496 r.~~ ~~kto: 185~~
406. Dum bibo pywo stat mihi kolano kozywo — ~~406~~
205. In Jaroczyno bibent dobre pywo ~~220~~
Caplanye chcesz polepſzycz duſze ſwey
Nemow czanſtko pywa naley
Bocz pywo yeſt dzywny oley
Zbawia wolow i roley
Wancz ſwych clamayą chłopi
Rzekącz ſzalony ſo popy.
Tu bona popina nobis affer bona vina
Si desunt vina bea posteriora popina.
178. Zyſſali ſzedzęc od zabawy pywa gorzałky yedzęcz ~~178~~
1015. Thorthe ſzle napyſſano cze mało pywa we dzba-
nye imyano ~~180~~
598. Et sic est finis ja gsem przepyl mercedem laboris ~~598~~
599. Finis adest vere, scriptor vero si vales habere
bibales, quadtrykh na pywo ~~599~~
~~Est bona vox naliy, melior pij optima wypij~~ ~~Stoh~~ 652
~~1396~~ 784
755. Nalyey pywo mnychu porzezamby przyluwy ~~755~~ ~~601~~
651. Robota mego thakyego

~~Dopisy na końcu dzieł polskich albo [illegible]~~
~~nych z łaciną porównanie.~~

2

Macie tam pięć obrazków w księdze panie Janie, któ-
re zaprawdę, mówię wam, więcej są warte, jak 3 wiar-
dunki. ~~[illegible]~~
Radocha, sama szwy robiła.
Kto nie umie pisać, rozumie, że to praca mała.
Nigdym nie pisał w zdrowiu, dokończyłem w wiel-
kiej słabości.
~~Nie weźmiesz tych ksiąg, pokąd mi nie dasz 3~~
~~wiardunków.~~
Gdy piję piwo, stoi mi kolano kozywo.
W Jarocinie piją dobre piwo,
Kapłanie chcesz li polepszyć duszy twej,
Nie mów często piwa nalej.
Bo piwo jest dziwny olej,
Pozbawia i wołów i roli
Więc kłamią ci chłopi,
Którzy mówią szaleni są popi.
Ty dobry mężczyzno, dobrego przynieś nam wina,
Jak nie stanie wina, będzie słaba w robocie.
Żyjali siedząc, dla zabawy gorzałki z piwem jedząc.
Przeto źle napisano, że mało piwa we dzbanie
miano.
Otoż i koniec, a jam przepił nagrodę mej pra-
cy. ~~[illegible]~~
Koniec rzeczywisty, pisarzu chcesz li mieć na trunek,
dostaniesz kwartnik ~~[illegible]~~ na piwo.
~~Dobre wezwanie nalej, lepsze pij, najlepsze wy-~~
~~pij.~~
Nalej piwa mnichu, (ia wypiję, by ślinkę wrzykaj
i) przez zęby plij.
Robota mego takiego.

A thak czy było – tho thobye ssynsze Janie.
Co nalepszich rzeczy nie masz thu.
Ach panicze beinnacze wesrzi na me ubostwo a pomozi
Myły mylo myluge chlop, szt kmu dziwuge

A tak ci było – otóż tobie męże Janie.
Co najlepszych rzeczy tu nie ma.
Młody paniczu Dzienasdzie, wejrzyj na me ubóstwo i dopomóż mi – Miły miłą kocha, a chłop vel głupiec, kmu się dziwi.

a) Wiardunek podług tablic Czackiego ma wartości od 16. do 6. zł.
c) Kwartnik, to samo co wiardunek, czyli czwarta część grzywny.

3/ 2.

~~Napisów pobożnych na kościele [illegible]~~

~~Tłumaczenie~~

Miła matko Boża, dziękuję tobie, bądźże ze mną. Amen, amen.

Ach miły Boże! któż u ciebie prawym być może.

Miły Boże! racz się zmiłować nad nami grzesznemi chrześcianami.

Panie Boże daj to, ażeby wszystkich Turków pobito.

Jezu Chryste miły, bądź nam miłościwy.

Ach Boże mój pomóż mi.

Maryo! dopomóż mnie grzesznemu

Boże miły pochwalon bądź.

Dziadku! proś boga za mnie nędznego o chleb powszedni.

Niezmierna łaska, niewymowna dobroć, o dziwna, dostojna długość, szerokość, wysokość i głębokość miłosierdzia boskiego.

1. ~~Klauzule pobożne~~ 11 8

Myla matuchno Boza dzyankuyo tobe bancz sze s-mnq Amen amen.

Ach myly Bosse kthosz uczyelbyse bycz mosse.

812. Myly boze raczy sze smylovacz nad nami grzechsnymi chrzescyany ~~[illegible] 812~~

889. Panie boze daj tho aby wsysthych Turkow pobitho ~~889~~

893. Jesu crisk myli bandz nam milosczyw ~~893~~

~~Ach boze moy pomuszy my.~~ Rok 1388 9.53

Marya pomuszy my grzesznemu

Boze myly pohalon bocz.

Nyeboze proszy boga za myą nadznyka osthakk wszyedni

Bezsmeona laszka o nyewymowna dobrosz o dzywa dostogna dlugosz szyrokosz vysokosz y głe-bokosz myloszerdcza boskego.

~~Ułomaczenie~~ 2.

~~Z ...~~ o. 1400.

Marya czysta dziewico
Daj nam widzieć boskie oblicze
Niebieska dziedziczko
Jezusa Chrystusa tyś poczęła,
Nosiła i porodziła
Za nas najpierwsza prosiła.
Przez twój najświętszy owoc
Miła panno racz nam dopomódz,
Na duszy i na ciele powiększyć naszę moc. (Powtórzenie.)
Widzi, żeśmy zgnębani
Wielkiemi słabościami.
Prędko proś za nami.
Wierzymy, iż cię wysłucha,

Dzeja ... Maria czista drewicze.
Da nam videcz bosze licze
nebeszke drudzicze fer. 44 p: 352

Gesza crista gesz poczela fer. 45 p: 353
Jznosila porodzila
Jznasz pirszwa prosila
Przsthey thwey naszwanczsi owocz
mila panno racz nam pomocz
nadussi naczele szmocz. R.
Vidz yszczesmi oparthani
velikimi nemoczami
porzetho prosz za nami
Weorimi jsczy wisluszza
they gey szwithkiny swathem kyeza
gego wsza hwaasz slubsza.

Ty najświętsza gdy się modlisz
Modlą się święci i święte wtedy;
Milczysz, milczą i oni.

Thy naszwensz modlisz kegdi
modlo szwieczsi szwancsi kegdi
mileczisz milczo agdi
abithom nathem kazanu
porzszli glosszkemu poszzanu
pothem zawithanu

Zgotowano jest wszem dobrym,
A osobliwie dla Bogaszczodrym,
Pozdrowienie.
Więc każdy, czem pozdrowił ją
Anioł, gdy najświętsze zwiastowanie do niej odbywał,
Mówiąc: Pozdrowaś Marya!
Pozdrowaś Marya, łaskiś pełna, Pan z tobą

Zgothowano gest wszem dobrim
aoszobno wbodze szczodrim
poszdrow poszdrowenu.
Znasz kaszdi tkim poszdrowi ią
angiol gdi naszwansza wieza
Szokanasz szdrowasz maria
Ave maria gra plena dns tecu

r. 1700.

5, — 12,

Rękp. 1611. (na spodniey okładce) Oczcze nasz genze ijesz

~~18~~ 21 10

r. 1408.

Śpiew na Boże ciało.

~~[illegible] na okładce spodniej~~

Rękł. 166. (na okładce spodniej)

Vytay ~~mily iesu crste~~

thÿſz ſzyn ſprawey dzewky czyſtheÿ
Ty yeſz zanaſz nakozyſzu wſtampil
Swanſz naſz ſwanthą kową othkupil
Wytay prawe boze czalo
thako yako yeſz nakozizu pnalo
Vydzą czą wſwanthem oplathcze
yakoſz ſzą poczal wſwoye matcze
Vouſzą czebe ſynu bozy
thÿ yeſz kool wszyſzkem ſzbozy
Dy ſzą raczil ſzmilowaczy
nam grzeſznym ſwą miloſcz daczy Amen Amen

~~[illegible]~~

Ptomaczenie ~~pieśni na Boże ciało~~

Witaj miły Jezu Chryste
Tyś syn prawej dziewicy czystej
Tyś za nas na krzyż wstąpił,
Swojąś nas krwią świętą odkupił
Witaj prawe boże ciało
Tak jakoś na krzyżu rozpięte wisiało
Widzą cię w świętym opłatku,
Jakoś się począł w swej matce.
Proszę cię synu boży,
Tyś kół w wszelkiej posiadłości;
Byś się raczył zmiłować
Nam grzesznym swą miłość dać. Amen, amen.

Tłomaczenie.

Jezu Chryste nasza radość,
Tyś przyszedł na ten świat jako gość.
Racz wysłuchać nasze prośby,
Ciebie chwali język każdy.
  Tyś się z panny Maryi narodził,
Dziewictwa jéj nic nie uszkodził,
Tobie chwałę bez przestanku
Nasz rozum i myśl ci śpiewa.
  Witaj mego twórcy ciało,
Żeś mi się widzieć dało,
Tak jakeś z martwych wstało
Żeś dziś na świat zawitało.
  I święta Krwijo racz zawitać
Jakeś się z tgo ciała zaczęła lać,
Gdyżeś tego świata nie chciała dać,
Aby go żadna piekielna przepaść.
  Racz mnie sobą napoić
Niedostatki uspokoić,
Ażeby mi czart nie mógł szkodzić
Twą miłością racz to zrządzić.
  Do ciebie przodcy wołali
By cię tylko widzieć mogli
A my cię już tu widzimy
Przeto ku tobie się unosimy. ~~tak~~
  Nie odłączaj nas grzesznych od siebie
Ale nas pociągnij ku sobie,
Gdzie królujesz i z Maryą,
A wszyscy święci się radują;
Alleluja, alleluja, alleluja, alleluja, alleluja,
Zdrowaś bądź panno Marya. Amen.

~~[illegible]~~

~~25~~ ~~Z 103 rkp. pod~~ r. 1440.

Rękp. 103.

pieśń o Jezusie Chrystusie.

Jhu Xpe nasza radosczy
thy yesz przyszedl na then swath goscz
racz wysluchaćz nasze p[ro]sby
czebye tak yazyk wsdy
Tysz sø spanni marye narodzyl
czewsthmo gey nicz nezaszkodzyl
thobye chwala przesprzestanya
nasz rozum ymysl czysz spewa
Wytay mego twoÿcza czalo
yzesz mi sø vidzecz dalo
tako iako smarthy wstalo
gez dzysz naswath zawytalo
Iswøta kry racz zawytacz
gez stego czala dalas sø sø lacz
ysżesz swata nechczala dacz
by gy zadna pkelnya przepascz
Racz mø thy sobye napoycz
nedostatkÿ upokoycz
aby mÿ czarth nemogl skoczycz
twø mylosczø racz tho sprzødzycz
akthobye prorocy volaly
by czø yedno vidzecz mely
amÿ czø yusz thu vydzÿmi
yprzetho kthobye wznosÿmÿ
nye łącz nasz grzesznÿch oth szyebÿe
ale nasz przÿlączÿ ksobye
gdzesz crolujesz ÿsmaryø
wszÿtczy sø swøczy radujø
Alla alla alla alla alla
Zdrowa bącz pano marya. Amen

16 r. 1440.

Pieśń na Kwietnią niedzielę.

~~Z ręk. 701~~

26/ ~~[illegible]~~ ~~Inna pieśń tego [illegible]~~

Ręk. 701.

Chpala slava wselka czescz
bącz thobye okrolyu gosponye
kthoremu dzyeczynny glosz poye
posdrowyenye bącz thwoye
Israelsky yesz krolyewycz
dawydow syn y thesz rodzyecz
tego swyatha prawy rodzyecz
czyebye krolyu yerym angely y swyączy
chphalyą czya iesu R
chphalyą cze wszyscy wselky czlowyek y sthworzenye
chphalya czyebye cristk panye.
Lyudh zydowsky vyszethl kthobye spalmamy
na czescz thobye
y my thesze krzescyany chphalem czybye modlythwamy
Ocza vacze nasze obye
palmy nyeząc ydzem kthobye
thwey mylosczy prosym sobye
day nam krolowacz na nyebye
Bącz thobye lyubo spyewanye
nasze kthore czynym cze glossem
krolyu chphaly y mylosczy
othdal oth nasz wszysthky slosczy

~~[illegible]~~

4

Tłomaczenie ~~[illegible]~~

Chwała, sława i wszelka cześć,
Bądź tobie o Królu i panie;
Któremu dziecinny głos śpiewa,
Pozdrowienie bądź twoje.
Izraelski był królewicz,
Dawidów syn i rodzic (ojciec)
Tego świata prawy rodzic.
Ciebie Królu wszyscy anieli i święci,
Chwalą cię, Jezu! Powtórz
Chwalą cię wszyscy. wszelki człowiek i stworzenie
Chwalą ciebie Chryste panie
Lud żydowski wyszedł k tobie,
Z palmami, na cześć tobie;
I my też chrześcianie,
Chwalim ciebie modlitwami
Owo ojce nasze obie
Palmy niosą, idziem k tobie,
Twej miłości prosimy dla siebie,
Daj nam królować w niebie
Miłe niech ci będzie śpiewanie
Nasze, które czynimy ci głośno.
Królu chwały i miłości
Oddal od nas wszelkie złości.

27 a/ 5 12

r. 1470.

pieśn o nayświętszey pannie

~~Z 183 ręk. pod r. 1460~~

Rel. M. 183.

Sdrowa bandz Naszwyęcza kroolewno
milosczij throyczey Szwyathey napalnona
thobye vownya nyeszthwoorzel pyrwey any pothem
Cyebye bog nadbogy krool nadkroolmi
apozethvie szwyethe slothkoszczy
przoszczey wthwey mlodoszczy
jakoszthu myle porzyal kzobye
Dzywno yest szyszlal anyola kthobye
szmyebyeszkiego kroolu
yeszcze ozdobil szdrowasz panno mylosczy
szlowem yesz poczala
panna yesz wosztala
gdysz wsyecozila agdyss ozakla
sthanmyszya podlug szlowa thwyego
Sdrowasz szwyathloszczy oyczow szwathych
thyssz wiklad nathpyszma prorocka wybranya
thys wiczka kthoraszsz yest wydzal Ezechiel
jakoszthu mysszeszow bycz gorzal
apozythem szwa pozroodnyszcz zelonoszczy y ymyal
thak thy panno woszthalasz yak anyol powedal
Aaronow kwyath yest pothowadly przeczyw szwemu prawu
athakyesz runo yedeonowo dzywno szyeba szmoklo
thakysz thy panno nygdysz masza nyepusznyala
porodzilasz yeszu czista
Sdrowa bandz asthyr porzszpyeczna
szyda mardocheya odszmyerczy szbawila
apoczatku nyebyedye yest amon obyeszon
jakosz tho Iudyth olophasna zabyla
kyszrnego myeczem glowa szczala
przelud bozy kthoryszsz yest on chczal vad zagubicz
Salomon thosz yest namoczny szy g kroot
athys mathuchnya yago

on szyedzy

on szyedzÿ nanawyszych nyebyesźech
szyedzysz podla yego
racz nasz wspomyonączy
wswey pamączy nyeczy
kthoryśz cza wzwaya dziwnę milosczywa Amen

pieśń na Boże narodzenie. r. 1442.

~~[illegible]~~

Stala czsszę rzecz welmy dzywna pana szyna porodzyla
przesseweszey skaszy czelesnej thocz gest dzywne a nowe
Yszayas prorokowal angel gabriel zwastowal
Zdrowa yeszsz pano myloszczy porodzysz przesboleszczy Ro
Radujmy szę wesselmy szę
w bethleem w malem mesczie bog narodzil szę
Passtyrzsckam szę angel yawyl a gim nowyni powedzal
esz szę narodzylo dzeczę yesz slinie po wssem swecze
sluchal by kthos take dzywy by trze koolowe przyely
od wychoda slunczcza knemu dawayącz dary yemu twoorczu szwoyemu.
Proszy za nasz szyna matko aby byla nassza wyna
myloszczywe otpusczona przezyego narodzene

~~[illegible]~~

Tłomaczenie ~~[illegible]~~

Stała się rzecz wielce dziwna, panna syna porodziła,
Bez wszelkiej zmazy cielesnej, toć jest cudowne i nowe.
Izajasz prorokował, anioł Gabryel zwiastował
Zdrowaś panno miłości, porodzisz bez boleści. Powtorzenie.
Radujmy się, weselmy się
W Betleem, w małém mieście, Bóg narodził się
Pasterzbom się anioł objawił, i nowinę im powiedział
Że się narodziło dziecię, które słynie po całym świecie
Słyszałli kto takie dziwy, by trzej królowie przybyli
Od wschodu słońca ku niemu, dając dary jemu, Stwórcy swojemu.
Proś za nas syna — Matko! aby była nasza wina
Miłościwie odpuszczona, przez jego narodzenie.

Do Nru 20. 20 ~~Z ręk. 520 ...~~ o. 1450 ~~... 117~~ 30, 8, 14

Tłómaczenie.

Wosta, pokorna spowiedź ma być, czysta i wierna.
Czysta i odkryta, wostwopna i dobrowolna,
Wstydliwa, zupełna, skryta, cicha i ze skruchą,
Mocna, posłuszna, siebie obwiniająca.

Rękp. 525. str. 117.
Voſtha pokorna ſpovijedz ma bicz ÿ criſta vÿerna
Czenſtha ÿ odkrita voſtropna ÿ dobrovolna
Sromÿſliva czala tayemna vichla placzacza
Mozna poſluſna ÿeſz naſyą zaluiącza

~~Toż samo, wszakże mniej dokładnie, w 522 ręk.~~

~~Do Nru 21~~

Tłómaczenie. 2.

Przez twe miła panno pozdrowienie,
Racz nam uprosić u syna swego grzechów odpuszczenie.

29/21. ~~Z ręk. ...~~ 1. o 1446 ~~...~~

Rękp. 477 wiersz 56
Zprzez thwe mila panno poſdrovienie
Raicz nam uproſzicz u ſÿna ſwego grzechom odpuſzczenie

~~toż samo w ręk. 614 w XV~~
~~które u góry dopisano stanowią wiersze pisowni~~
~~w tym drugim ...~~

Ced 6tem.

2.

Boga rodzico! dziewico, od Boga usławiona,
Maryo u twego syna, władcy naszego, matko ukochana,
Maryo! zyść nam, spuść na nas kyryelejson
Twego potomka, chrzciciela, w błogi czas.
Usłysz głosy, napełniy myśli człowiecze,
Wysłuchaj modlitwy którą zanosimy,
Racz dać o co prosimy:
Daj na swiecie z Bogiem pobyt,
Po skończonem życiu rajski przybytek. Kyryge eleyson.

Dla nas wstał z martwych syn boży
Wierz temu człowiecze pobożny,
Że przez swój trud, (męki) Bóg cały lud, odjął diabelskiej mocy.

Przydał nam zdrowia wiecznego,
Starostę okował piekielnego
Śmierć podjął, wspomniał człowieka pierwszego.

On trudy cierpiał niezmierne
Jeszcze był nie przyspiał za wiernych
Ale Bóg sam z martwych wstał.

Adamie, ty boży kmieciu,
Zasiadasz u Boga na radzie;
Domieść nas twoje dzieci,
Gdzie królują anieli.

Tam radość, tam miłość, tam widzenie
Ciebie twórca anielski; tu się nam zjawiło czasta połączenie

Nie srebrem, ani złotem nas diablu odkupił
Swą mocą on zastąpił.
Dla ciebie człowiecze dał Bóg przebóść sobie,
Bok, ręce i nogi obie
Krew święta płynęła z boku, ku zbawieniu tobie.

9, 6. 37,

r. 1456.

pieśń Boga-rodzica.

~~[illegible]~~

1.

Rkp. 480. Kor. ta 223.

Boga rodzycza dziewycza bogem sławyona
maria uthwego syna gospodzyna mathko swolona
maria schiszczy nam spuszczy nam kyrieleyson
Thwego dzyela krzyczela sbosnycza
Usłych głoszy napełny mysly człowyecze
Slich modlythwa yasz nosymi
a daiz raczy yegosz prosymi
Daij naswyecze sbosim pobythk
po szywocze rajsky przebythk kye on.

2.

Nasz dla wstał smarthwych syn bozy
vyersze wtho człowycze sbosny
ysz przesz trud bog swoy luth odyał dyable strosze

3.

Przydał nam sdrowya wyecznego
starosta skował pkyelnego
Smyercz podyał wspomyonał człowyeka pyrzwego.

4.

Jen sze trudy, czyrz=pyał przesmyerne
yeszcze był nyeprzysszpayał zawyerne.
alysz szam bog smarthwychwstał

5.

adamye thy bozy kmyeczu
thy szyedzysz uboga sw wyeczny
do nyech snasz swych dzeczy
sdzech kroluya angeli.

6.

Tamradoscz tam myloscz tam vydzenye
tworcza angelske tucz nam wsiavyło dyable pothapyenye

7.

Ny szrebrem ny słothem naasz dyablu othkupył
swa moczą sza stapył
czyebye dla człowyecze dał bog przekłocz szobye
bok racze nodze obye
krwy swyantha sla sboka nasbawyenye thoby.

15

Vyerzsche wtho czlovyecze ysch ihu crist prawy
cyerpyal sza nasz rany
swa swyathą krew przelal sza nasz krzescziyany

O duschy o grzesznej szam bog pyeczą ymyal
Dyablu ya odeymaal
gdzech tho sam przebywal
thu ya ksobie przyiąl

Iusz nam czasz godzyna grzechow szy kayaczy
bogu chwala daczy
szewszemy szylami boga milovaczy.

Maria drewycza proszy syna twego
krola nyebyeskyego
abycz nasz uchowal oczewschego zlego

O swyathy voczeszye ubogasz wrzesze
prosz sza nasz gospodna panny marey syna
swyantha kathaczyna thy yesz bogu mila
prosz sza nasz gospodna panny mary syna.

wszyscy swyączy proszczye – nam grzesnim spomoszczye
bysmy swamy bydlily – vyecznye boga chwalily

Poproszmych yuszboga sza krola polskego
y sza dzyathky gyego – aby yebog uchowal oczewschego slego

Thegosz nasz domyeszczy ihu crie mily – byszmy stobą bily
gdzesz sza nam radują wszthe nyebeske szyly

Amē amē amē amē amē amē amē thako bog day
byszmy poszly wschysczy w ray

Swyanthy stanislawye – thysz uboga wszlawye
prosz sza nasz gospodna pāny mariey syna.

8

Wierzże w to człowiecze, iż Jezus, Chrystus prawy
Cierpiał za nas rany
Krew swoję świętą przelał za nas Chrześciany.

9

O duszy grzesznej sam Bóg pieczę miał
Diabłu ją odejmował;
A gdzie sam przebywał,
Tam ją do siebie przyjął.

10.

Już nam czas, nadeszła godzina, grzechów się kajać
Bogu chwałę dać,
Całemi siłami Boga miłować.

11.

Marya dziewico proś syna twojego
Króla niebieskiego,
By nas zachował od wszelkiego złego

12

O święty Wojciechu! u Boga ś we czci
Proś za nami władcę, panny Maryi syna.

13

Święta Katarzyno! tyś Bogu miła,
Proś za nami władcę, panny Maryi syna.

14

Wszyscy święci proście – Nas grzesznych wspomożcie,
Byśmy z wami siedzieli – Wiecznie Boga chwalili.

15

Poprośmyż już Boga za króla polskiego,
I za dziatki jego – Aby je Bóg uchował od wszego złego.

16

Spraw to Jezu Chryste miły – Byśmy z tobą byli
Gdzie się nami radują – Wszelkie niebieskie siły.

17

Amen, amen, amen, amen, amen, amen, amen; tak Bóg niech daje
Byśmy byli wszyscy w raju.

18

Święty Stanisławie, tyś u Boga w sławie,
Proś za nas władcę, panny Maryi syna.

~~W przedrukowaniu Kantyczek dawnych przez Szczepańskiego Lublin 1818 jest hymn ten, [illegible], nie umieszczone zwrotka 9. 12. 13. 15. 18. których snać nie tak powszechnie używano.~~

~~32~~, a, pieśń do nayświętszey panny. r. 1462 10, 16

~~Z ręk. 165 pod [illegible]~~

~~[illegible]~~

Ręk. 165. na okładce zwierzchniey.

Daÿ nam panno szpomozeny
Daÿ nam phalÿ wÿszlawÿenÿ
Krolÿa panna nassego. F

~~33~~, a, Hymn do Bogarodzicy z tegoż wieku

~~Z ręk. 690 [illegible]~~

Ręk. 690.

Maria panno szlachetna szpokolenÿa szwÿathego
Thi yes kralowna nÿebyeszka matz boga wszehmocnego
Smeltÿ czÿeszkeÿ dusze ÿathe tysz mocznÿe wybawÿla
proszÿmÿ bÿ raczÿla
szÿe pozyczÿnÿcz za nasz modlÿcz
ktobÿe szÿe uczyekamÿ panno szwyetha
Matko boza thysz czÿsta porodzila. F

~~[illegible]~~ ~~32~~, b,

F Tłómaczenie ~~[illegible]~~

Daj nam panno wspomożenie,
Daj nam chwały wysławienie
Króla Pana naszego.

~~[illegible]~~ ~~33~~, b,

F Tłomaczenie ~~hymnu do Bogarodzicy~~.

Marya panno szlachetna, z pokolenia świętego,
Ty jesteś królowa niebios, matka Boga wszechmocnego.
Z mąki ciężkiey dusze w otchłani tyś z mocą wybawiła,
Prosimy, abyś raczyła
Się pozyczynie, i za nas modlić.
Do ciebie się ucikamy panno święta,
Matko Boża, tyś Chrystusa porodziła.

r. 1493, **Hymn o ś. Duchu.**

1.

Pomoży my Szwyanthy dusze thwoya chwała mnożycz
Bych mogl nyeczo dobrego ku thwoyey tczy sztworzycz
Przeczyebye nyecz dobrego nyemoga wylozyecz
ku rzadnemu szkladanyu raczysz mye szposobycz
Tysze pawel apostol wypysthalye yawnye ysz rozdawasz
komu chczesz swoye dary pewnye
Dawasz szdrowye roszkoszne komu gyedno raczysz
y rozumu przymnazasz kyedy thy czasz baczysz
Thy osznawasz wykłady pisma glabokyego
by ludzye nye bładzyly do vyeku vyecznego
kogo kolwyek nauczysz pothwey woly chodzycz
na vyek vyekom nyemoze kuszlemu ugodzycz
nye przebywasz wosobach yak ludzye mnymaya
kthorzy thylko wyelmnoszam nym czesz chwała dawaya
klamayacz szya czasthokrocz ludzye na posthawye
yedno thy wszysthko wydzysz czocz yest wszyerczu prawye
Masz okrasy nyebyeskye wnych zawszdy przebywasz
ay wszerczach pokornych czastho odpoczywasz
Gdzye kolwyek thy nawyedzysz thw wypadzysz grzechy
a poszobye zosthawysz nyebyeskye uczyechy.
Uczyeszny thowarzyszu nyebyeskyego rzadu
uchoway nasz zaluszny konyecznego szadu.
Nyedaway szlemu pocyechy nadszwoyem sztworzenyem
alye racz nasz darowaczy nyebyeszkym bydlyenym
Gdy przydzye tha godzyna myly szwyathy dusze
przykasz szwoym anyolom zabracz nasze dusze.

2.

~~Tamże Hymn o Duchu ś.~~

Dopomóż mi Duchu S. cześć twoję pomnażać,
Bym zdołał, co zachwycającego, ku twej chwale ułożyć;
Bez Ciebie nic dobrego nikt nie może zdziałać
Do ładnej pieśni racz mnie usposobić.
W swym liście wzmiankuje Paweł apostoł, że rozdajesz jawnie,
Komu chcesz tylko swe dary pewne;
Udzielasz zdrowie rozkoszne, komuś względny i łaskawy,
I mądrości przymnażasz: gdy {użytecznem / pora po temu} to widzisz.
Ty głębokości pisma wykład natchnąłeś,
Ażeby ludzie nie błądzili po wieki wieków.
Kogo tylko nauczysz podług twej woli postępować,
Wiek wieczny ku złemu się nie skłoni.
Nie cenisz osób podług ludzkiego mniemania
Samci wielmożnym tylko cześć i chwałę dają;
I mylą się częstokroć na cudzej postawie,
Gdy ty widzisz wszystko, co się w sercu ukrywa.
Masz światłość niebieską, w niej zawsze przebywasz,
I w sercach pokornych często odpoczywasz.
Kogo tylko nawiedzisz, zniszczysz w nim grzechy,
Po sobie zostawisz niebieskie uciechy.
Pocieszający towarzyszu niebieskiego rzędu,
Zachowaj nas od trwogi ostatecznego sądu.
Nie daj złemu pociechy nad twojem stworzeniem,
Lecz chciej nas obdarzyć pobytem w niebiosach;
A gdy przyjdzie ta godzina, o miły Duchu Święty!
Rozkaż twym aniołom, by duszę naszą uwieźli.

Tłomaczenie, ~~na sposob mówienia~~
~~[illegible]~~

(2.)

O Marya! matko Boża miłościwa! pociecho zasmuconych, wspomożenie ubogich, nawrócenie błędnych, upadłych litościwa podnosicielko, chorych i słabych uzdrowienie, naszego zbawienia pragnąca! bądź pozdrowiona Pani! któraś Bóstwu ciało nadała, ze wszystkich dziewic najświętsza! Ciebie prosimy, racz zgładzić nasze winy.— Tyś znakomita na wysokości niebios, po całej obszerności ziemi, głębokości morza; tyś z gwiazd najjaśniejsza o Marya! pomiędzy świętymi najświętsza! Rozkwitająca gałązko Aarona owoc nam przynosisz; tyś Chrystusa, żywot wieczny, wydała na świat.— Całą jasność kamieni drogich w sobie posiadasz, całą moc ziół uzdrawiających. O najświętsza panno! zgładź grzechy nasze, oddal co szkodliwe, poskrom nasze zmysły; Ciebie prosimy! ażebyśmy niebieskie otrzymali wesele, z tej ziemskiej schodząc pustyni, o Marya!

5-1493.

~~[illegible]~~

Modlitwa do nayswiętszey panny.

(1.)

Ręk. 1611.

O maria matko boża myłosczywa szmuthlywych ucyeszyczyelko ubogych wszpomozyczyelko szblądzonych nawroczyczyelko upadłych myłosczywa podnoszyczyelko chorych nyemocznych uzdrowyczyelko naszego zbawyenya pragnyczyelko. Zdrowa bądz pany na bostwa czało szdoząqdzona myedzy wszythkymy dzyewycamy naszwiathsza czyebye prosszymy racz szgladzycz nasze wyny. Thy yesz nyebosz nawyszsza ziemye naszyrsza wszech glębokosczy morza naglabsza o mą gwyazd yasznyeysza wszego morza naglabsza o maria wszythkych szwyathych yesz naszwiathsza. O via wszythkych szwyathych yesz nasz swiathsza. O kwytnąca thy yesz aaron latorosl owoczlywa thy yesz uwyszna thy yesz aaron latorosl przynyoszla. wszythky nam crysztha zywoth wyecznego przynyoszla. Wszythky mocy kamyenya drogyego wszobye mayącz ylesz mocy wszythkych zyol mocy trzymayącza. O naszwyathsza szgladzysz nasze wyny, oddal odnasz szkodlywe, szmysly nasze nawyedz czyebye proszymy bychom wesz szmysly nasze nawyedz czyebye proszymy bychom wesele otrzymaly nyebyeszkye pothkaythko pyeszczy czalye szrey O maia

r. 1770.

Modlitwy przy mszy ś.

Z rękopisów warszawskich wzięte są te modlitwy, składające się z tekstu i jego odmian czyli waryantów. Słownik ten doznał takiegoż losu co pierwszy, t. j. że z exemplarza jednego drugi przepisano, czyli że nad wyrazami starszemi ponapisywano nowsze, pisownią dawniejszą oddano nowożytniejszą i t.p. Kładziemy go w układzie dwojakim. Naprzód idzie tekst, naprzemian waryanty, po nich raz [illegible] dzisiejszą pisownią oddane.

Żydzi

r. 1249. Judei vero de suis hereditatibus (w mieście) mają się do urzędów wojennych przyczyniać. Stenzel Urkund. 403.

~~Explicatio canonis missae, Biemaniem [illegible]~~

Te igitur clementissime pater etc

Czyeby przyetho namylosczyewszy i oczcze przyez Thesu
thegodla nalaskawszeby

crystha i syna thwyyego pana naschego modlymy na-
thwoyego po-

bozny ythez proszymy aby przyyemno ymyal y poz-
kowny blogo-

g
nal thy dary thy dary thy szwyanthe szwyathoszczy nye
slaw darya

pokalane napyrwey yesz thobye dyathuyemy za pospolithpho
offyeruyemy

thwych szwyanthych wyeonych yeszwu pobogych osthrych
krzyesczyyanow

zgednacz w gednoszcz sprawyacz raczy wschem okragyem

zyemskyem pospole slugą thwogem papyezem naschem

Mykolayem yz yaczyny byskupem Maczynem yz Kodem
y Byskupem naschem

naschem Wlodzyslawyem y zewszythkymy wyernymy krzyesz
chwalączymy

czyanskyey y thez apostolskyey wyary slugamy ||

Wspamyathay panye slug sluzebnycz y thez thwogych

21 / ythez thu wszythkych okolo sthoyączych gychze
kthorychze tho-

bye wyara znamyenytha yest ythesz yawne naboseysth-
albo poznana

pho za yesz thobye obyethugemy albo kthorzy thobye
za kthorcz offyeruyemy

obyethuyą thą obyathą i chwaly za szyą y za swe thez
offyeruyą

wszythky zawykupyene zazbawyone dusch swogych

y za nadyeyą zbawyenya ythesz zdrowya swego

thobye dawayą dlugy swoge wyecznemu bogu zywemu
szluby swe

y wyecnemu || przyez thego crysthusa i pana pana na-

\+ schego u czesthphocz mayącz y pamyącz yczczyącz

chwalebhney
wyelbyącz napyerwey slawathney zawszdydy dzye-

wycze panny maryey mathky bozey ythesz pana na

\+ schego ihu crystha ale thez y bogoslawyonych apo-
sthołow

ihu (Jezusa)

20, Waryant z rękopisu 140.

Czebyc kgodla namylosczywszy naboszny proszymy ykesz
modlymi aby przyemna myalby y poszegnay thy dary thy
swyotha obyathy czysthe napyrwey — szwantha upoboycz
~~proszymy~~ — ~~modlymi~~ (za) a ~~myalby~~ strzecz slączycz
~~obyathy czysthe~~ wzdrzycz raczysz powszem swyeczye
szemyc pospolycze szługą thwoym papyesza naszego Myco
layem y naszego byskupa Mycolaya y naszego krola ka..
y wszythkym wernyeg wyery — y apostolszkyeg wyary ||
pamyąthag pane szług y szluszebnycz thwoyg) ||

16.

21 Waryant z tegoż 140. rękopisu

y wszysthych stoyączych kthorych tobye wyara sznamye
daruymy
nytha yest yawnye naboszeynstwo zakthore tobye offyeruyemy
abbo kthorzy tobye dawayą thą obyatha chwaly zaszą za
offyeruyą
swe tesz wszythky za othkupyenye duszam gych za nadzye
yą zbawyenya y zasdrowye swoye thobye placzą obye-
thuyecze swe wyecznemu bogu zywemu y wyecznemu ||
pospolythuyącz y napamyecz czynyacz chwalącz
napyrwyeg chwalebnyey szawszdy dzewycze porodzycielky
\+ boszey y pana naszego yesu xpa ythesz y bogoslawyo
nych apostolow y męczennykow thwych)

y wszech swyąthych thwoych || kthorych zaslugamy mo-
dlytwamy pospyczy we wszythkych zaszczyczenya thwego za-
wsdy obyczhow byly zaszczyczeny pomoczą poprzesthego ...

thy thego dla obyatha szlusby naszey thesz y wszythkiey
czeladze thwey prosimy panye otheze mylosczywye przyyąl
by dnye thesz nasze w thogem pokoyu racz sprząndzycz y
thesz othwyeczznego pothąppyenya nasz wwarz aby wy-
branych thwoych przykaszy czrody wlyczycz przesz yesu
+ xpa pana naszego

kthorąsz obyatha thy boze wewszysthkych prosymy prze-
gnaną przypysaną twarda rozumną przyyemną thesz
uczynycz raczy aby nam czalo y krewy bylaby namylsze-
+ go syna twego pana naszego xpa

kthorysz dnye pyrwego czyrpyal wząl chleb wszwyą-
the y wyelebne rącze szwoye y wothworzywszy oczy szwoye
wnyebo do czebye boga oycza szwego wszchmogączego
thobye dząką czynyącz poszegnal y thesz lamal dal
thesz szwolennykom szwoym rzekącz wszmycze / veszmycze a gethcze
sthego wyszczy- tho yest zaprawda czalo moye
thakesz gdysz wyeczerzano yest wząwszy then czysty / szwathly
byelych wszwyąthe y wyelebnye rącze szwoye ythesz tho-
bye dzyąky czynyącz poszegnal / poszegnal dal szwolennykom szwo-
ym rzekącz wszmycze a pyyecze sthego wszyczy- tho
then yest zaprawda belych krwye moyey nowego y wye-
kuysthego usthawyenya thayemnycza wyary yensze zawasz
y szawyelcych wyslal na othkupyenye grzechow
tho czalo ythokrocz ythesz uczynycze na moyą pamyecz
badzyecze czynycz — a thego dla y pamyathnyczy panye slu-
+ dzy thwoy y lud thwoy szwathy thego xpa szyna thwego
pana boga naszego tako bogoszlawyonego umączenya ysz-
pyekla

stholow ythesz męczenykow thwoych szwyąthego
pyothra pawla andrzyeya y wszythkych szwyąthych
thwoych gychze zasluzenyem ythesz prozbamy wyczy
aby we wszythkych zaszczyczenya thwego ugwyerdzeny
+ bychom byli pomoczą atho przyesz thegosz ihu xpa pana
naschego thes przyąthe / thego dla obyethovanye sluzby naschey ale
ythesz wszythkyey czeladzy thwoyey proszymy panye aby
uspokoylsye / smylowal raczylby przyyącz myeszkanye nasze / czasy nasche w thwogem
uszmyerzony
pokoyu rozgodzyl ythesz odwyecznego pothąppyenya wy-
thargnącz y wybranych thwogych przykasz zawszdy sląc
czenye obdarowacz przyesz ihesu crystha pana na nasche-
go || yesz obyethowanye thy boze ve wszyczkych proszymy
przyeszegnane pyssane w ugwyerdzone przyyemne thesz
uczynycz raczylby aby nąm czyalo y krewy bądz namy
+ ylego syna thwogego pana naschego ihu crista || genze
przedtem nyzly czyrpyal wzyąl chleb wszwyąthe y
thesz vyelebne rącze swoge y podnyoszwschy wnyebo
oczy swoge kthobye bogu oyczu swemu wszechmogąc-
czemu thobye chwalą dayącz / czynyącz przyeszegnal lamal
y rozdawal uczennykom swogym rzekącz byerzczye
y gedzczye sthego wszythczy || thakyesz gdy vyeczerzyal
gyth wzyąwszy y then przyeszwyąthy kyelych wszwyąthe
y vyelebne rącze swoge pothem thobye chwalą dayąc
przyeszegnal / rozdal uczennykom swogym / rzekącz byerzczye y pyyczye sthego wszythczy
thocz yest wyedny kyelych krwye mey / mogey nowego y wyecz-
negozakona thayemnycza wyary yasz zawasz y zawyele
bądzye vylana na odpuszczenye grzechow tho kyllo krocz
uczynyczye namoyą pamyąthką uczynyczye || thego y pamyą-
thnyczy panye my sludzy / slugy thwoge alye y lud thwoy swyąty
+ nthy thegosz xpa syna thwego pana naschego thako bo-
goslawyoney męky ythesz spyekla wsthanye ale y

na

na nyebyosa bo chwalebne wsthappyenye obyethugemy do o

Sthoyney Szwyeczoney wyelebnosczy thwey z sthwogych dasow y danych ysthwey zaslugy

obyatha czystha obyatha szwyatha obyatha nyepoka-

lana chleb szwyanthy zywotha wyecznego y kyelych zba-

wyenya przyezkonyecznego|| na ktore yesz myloszczyem lubyeznem yasznem

oblyczem wezrzyecz raczy y przyyemne myecz yako przyya

the raczyl yesz dary offyary dzyeczyeczyenya twego spra-

wyedlywego abla y obyatha pyrzwego oczcza naschego

abramowa y thaszo thobye offyerowal nawyszszy kaplan

thwoy thako wyeczony szwyatha offyera nyepokalana

obyatha||naboszny pokorny czyebye prosszymy wschechmogą

czy boze kazy thy offyery doniesz przyez rakze szwyantego

angyola thwogego na wysoky oltharz thwoy przed oblyczem

bozy moczy thwogey y raczy daz aby ylkolgych sthey

oltharszowey uczasthnosczy nawysszego naszwyathszego

syna thwego czyalo y krewy przyalybycham wszem poze-

granyem nyebyeskyem y myloszczya napelnyeny bycham

\+ byly przyez thegoz xpa pana naschego||wspomyeny thez

panye slug y sluzebnyczek thwoych y onych kthorzy nas przye-

szly ze znamyenyem wyary y othpoczywaya w snye

\+ pokoya thym czosmy ge smyenyly panye y wszythkym w thu

czysczye odpoczywayaczym myastho ochlodzenya szwyath-

la y pokoya aby uczynyl odpusszczyenya prosszymy przyez the-

\+ gosz ihu xpa pana naszego nam thez grzyesznym slugam

thwogym swego szwyathego myloszyerdzya wyelykyego

nadzyevayączym czasthka nyekthora y thowaryszthwo

dacz raczy sz szwyathymy apostoly thwogymy y thez zma-

czannyky y ze wszythkymy thwogymy szwyathymy w

gyche nas thowaryszthwo nye domnymayączy sluze

nya ale odpusszczenya prosszymy rozdawcza przyppuszczy

\+ przyez ihu xa pana naszego przyez gegosz tho wszythko

panye

pyekla wsztanya thesz y wnyebyesszech wyelebnego wsztą

pyenya damy szwyathky wyelebnosczy thwoyey sthwoych da-

row obyatha czystha obyatha szwyatha obyatha nye-

pokalona chleb szwyathy zywotha wyecznego y kelycha

szbawyenya wyecznego.||

raczysz y przyamnye myecz yako y przyamnye myecz

raczyl yesz dary dzyeczyecza thwego szprawyedlywego

abla y obyatha slawego oczcza naszego oczcza kthore

dal napyrszy kaplan thwoy szwyatha offyara nye-

pokalana obyatha

naboszny czebye prosszymy wszechmoczny boze przy-

kasz thy poszyeszcz przesz rance szwyathego anyola

thwego – olthasza thwego przethoblycznosczą boszkyey

chwaly thwey ydąy sthego olthasza

szyna thwego czalo y krew przyalybysmy boszkymy

przyyemnosczamy nyebyeszkymy y myloszczamy (: ducha szwyą

\+ tego :) xpa pana naszego||pamyathay thesz panie szlug szlu-

zebnycz thesz thwoych kthorzy nasz przeszly sz znamyenyem

wyary y szpanyem wesznye pokoya

onym panye y wszythkym wyesznye othpoczywayączym

myeszcza othpoczynyenye szwyathlosczy y pokoya aby

\+ dal prosszymy przeszthego xpa pana naszego.

nam thesz grzesznym szlugam thwoym szwyelkoszczy mylo

szerdza thwoyego nadzyeyą mayączym częszcz nyektora

y thowaryszthwo dacz raczy sz thwoymy szwyathy apo-

sztholy y szmączennyky

szewszythkymy szwyathymy thwoymi (kthorych nasz

thowaryszthwo nye naszlecznych othplaty ale laszky

\+ prosszymy roszdawcza przypuszcz przez xpa pana na

szego szbawcza

+ przesz[illegible] thw [illegible] thy wszythy panye zawszdy dobre stwarzasz szwyaczysz ozywysz bogoszlawysz y dayesz nam

przesz yen y szym y wnyem yest thobye bogu oczczu wszechmocznemu w yednosczy ducha szwyathego y wszelka czesz y chwala

przesz wszythky wyeky wyecznye szaprawda prosymi przykaszanym zbawyonym upomyenyemy y dosthoy nym usthawyenym szhwoczeny bychom szmyely mowycz oycza nasz yenze yesz

szbawy nasz prosymi panye odewszthkych szlosczy przeszlych y przemynalych y szasthpuyacz szanasz bogoszlawyonyey y wyelebnyey szawszdy bozey rodzyczy maia szbogoszlawyonymi apostoly thwymy pyotra y pawla ythesz szewszyszythkymy szwyathymi thwymy

day myloszczywy pokoy w kaszdych dnyow naszych aby pomocza myloszczywe thwe wszpomoczy yothgrzechu bychom szawszdy wyszwoleny yotkwszelkego zamaczenya prawi

przesz thego pana naszego ihesusa krysztusa syna thwego + kthory sthoba zywye y krolwye wyethnosczy ducha szwyathego bog

przesz wszythky wyeczne wyeky pokoy panszky bodz szawszgy szwamy y szduchem thwoym baranek bozy kthory szgladzasz grzechy szwyatha szluthuy szey nam.

panye zawszgy dobre thwarzysz szwyaczysz ozywyasch zegnasch y dawasch nam przye zeny y sznyem y wnyem yesth thobye bogu oyczu wszechmogaczemu w yednosczy ducha szwyanthego wszythka czescz y chwala nawyekowyekom amen. Wposchymy kaznyamy zbawyenya napomynany y bozem usthawyenyem uczynyeny szmyemy mowycz Oycze nasch yen ze w nyebyeszyech. Sbaw sbawy nas proschymy panye odewszythkych zloszy mynalych nynyeyszych y przyszthem badaczych y szprzymowa y sprozba bogosl[illegible] ychwalebney zawszgy dzyewycze maryey mathki bozey y bogoslawyonym apostolom pyothra y pawla ythez andrzeya ze wszythkymy szwyathymy day myloszczywy pokoy wnasze czasy aby pomocza myloszyerdzya thwego wspomozeny y od grzecha bylybychom volny zawszgy y od wszelkyego zasmaczenya przyesspyeczny o baranku bozy yen zgladzasz grzechy szwyatha zmylujsze nad namy att.

x bogoslawyoney

~~[illegible]~~

modlitwy przy

23, Tłumaczenie ~~kanonu~~ mszy ś.

Dla tego ciebie najmiłościwszy ojcze, przez Jezusa
Chrystusa syna twojego, pana naszego, nabożnie
prosiemy, i do ciebie się modlimy, abyś za przyjemne
miał i pożegnał te dary, te święte, nie(za)pokalane ofiary.
Najpierwej je tobie ofiarujemy za całą powszechność
wiernych chrześcian, którą w pokoju utrzymywać,
strzedz, w jedności połączyć i rządzić nią raczysz po
całym okręgu ziemskim, wraz z sługą twoim i pa-
pieżem naszym Mikołajem, ~~tal~~ z biskupem naszym
Władysławem ~~tal~~ i z
Marcinem ~~tal~~ i królem naszym ka. . .
Mikołajem
wszystkimi wiernymi chrześciańskiej i apostolskiej
wiary wyznawcami. Wspomnij Panie sługi i służe-
bnice twoje, i wszystkich w około tu stojących, których
tobie wiara jest znana i nabożeństwo jawne, za
których tobie ofiarujemy, albo którzy tobie ofiarują
sami tę ofiarę chwały, za siebie i za wszystkich
swoich, za odkupienie dusz ich, za nadzieję zba-
wienia i za swe zdrowie. Tobie spełniają swe o-
bietnice wiecznemu Bogu żywemu i wiernemu, przez
tego Chrystusa pana naszego, uczestnictwo mając,
na pamięć przywodząc, czcząc i wielbiąc najpier-
wej: chwalebną zawsze dziewicę, pannę Maryą,
matkę bożą, i pana naszego Jezusa Chrystusa
i błogosławionych apostołów i męczenników two-
ich: S. Piotra, Pawła, Andrzeja, i wszystkich świę-
tych twoich, których zasługi i modły niech to sprawią,
ażebyśmy we wszystkiem doznali twej opieki i utwier-
dzeni byli twą pomocą; a to przez tegoż Jezusa
Chrystusa pana naszego. Przez tę więc ofiarę słu-
żby

żby naszej i całej czeladzi twej, prosimy cię Panie,
i ojcze, abyś miłościwie przyjął dni nasze, w pokoju
twym niemi rozrządził, od wiecznego potępienia nas
wyrwał, i połączeniem do liczby wybranych twoich przy
kazał nas obdarować; przez Jezusa Chrystusa pana
naszego. którą ofiarę, Ciebie Boże za wszystkich prosi-
my, racz poblogosławić, zapisać, utwierdzić i przyje-
mną uczynić, abyśmy ciało i krew otrzymali naj-
milszego syna twojego, pana naszego Jezusa Chry-
stusa: który dniem przed męką swoją, wziął chleb
w święte i wielebne ręce swe, i podniósłszy w niebo
oczy swe, ku tobie Bogu ojcu swemu wszechmogą-
cemu, tobie chwałę dając, przeżegnał, łamał i dawał
uczniom swoim, mówiąc: bierzcie i pożywajcie z te-
go wszyscy, zaprawdę to jest ciało moje. Podobnież
gdy wieczerzał, wziąwszy ten przenajświętszy kielich
w święte i wielebne ręce swe. potem tobie chwałę
dając, przeżegnał i rozdawał uczniom swoim, mó-
wiąc: bierzcie i pijcie z tego wszyscy, toć jest za-
prawdę kielich krwi mojej, nowego i wiekuistego po-
stanowienia, tajemnica wiary. krew ta za was i za
wielu będzie wylana, na odpuszczenie grzechów: a ile-
kroć to uczynicie, na moją pamiątkę czynić to będzie-
cie. Dla tej więc pamiątki Panie, my sludzy twoi i
lud twój święty, tegoż Chrystusa syna twojego, pana
naszego. takoż błogosławioną mękę jego, wstąpie-
nie do piekła, i chwalebne wniebowstąpienie, ofiaru-
jemy wielebności twej z twoich darów: ofiarę czystą,
ofiarę świętą, ofiarę niepokalaną, chleb święty ży-
wota

wota wiecznego i kielich zbawienia wiecznego; na
które miłościwem i jasnem obliczem racz wejrzeć, za
przyjemne poczytać: jakoś za przyjemne mieć raczył
ofiary dziecięcia twego, Abla sprawiedliwego, i ofia-
rę starego ojca naszego Abrahama, i tę, którą tobie o-
fiarował najwyższy kapłan twój, tak rzeczony: ofiarę
świętą, ofiarę niepokalaną, nabożnie i z pokorą cię
prosimy wszechmocny Boże, rozkaż tę ofiarę odnieść
przez ręce świętego anioła twojego, na wysoki ołtarz
twój, przed oblicze Bożej mocy twojej, i racz dać; aby
ile tylko ich, z tego ołtarzowego uczestnictwa, naj-
wyższego, najświętszego syna twego ciało i krew
przyjmować będzie, błogosławieństwem niebios i
miłością ducha S. napełnieni byli, przez tegoż Chry-
stusa pana naszego. Wspomnij też panie sług i słu-
żebnice twoje, którzy nas poprzedzili ze znamieniem
wiary, i odpoczywają w śnie pokoju, tych, którycheś-
śmy zmienili Panie, i wszystkich w Jezusie Chrystu-
sie odpoczywających; abyś im dał miejsce ochłodzenia,
światła i pokoju, prosimy przez tegoż Jezusa Chry-
stusa pana naszego. Nam też grzesznym sługom
twoim, w wielkości miłosierdzia twojego nadzieję
mającym, udział niejaki i towarzystwo racz dać
z świętymi apostołami twoimi i męczennikami, i
ze wszystkimi świętymi twoimi; do których towa-
rzystwa nas przypuść, nie jakoby to nam należało
za odpłatę zasług naszych, ale z łaski twej panie
prosimy, przez Jezusa Chrystusa pana naszego.
Zaprawdę przez niego to wszystko panie, przez

tego

tgo Jezusa Chrystusa, wszelkie dobra stwarzasz, poświę-
casz, ożywiasz, błogosławisz i dajesz nam. Przezeń, z nim
i w nim, Tobie Bogu ojcu wszechmogącemu, w jedności
ducha S., wszelka cześć i chwała na wieki wieków. Amen.
Zaprawdę prosimy. przykazaniem zbawiennem napo-
mnieni, i boskiem postanowieniem wezwani, śmiemy
mówić:

Ojcze nasz, któryś jest ett

Zbaw nas prosimy Panie od wszelkich wykroczeń prze-
szłych, niniejszych, i potem stać się mogących, za wsta-
wieniem się i prozbą błogosławionej zawsze i chwa-
lebnej dziewicy Maryi, matki boskiej, i błogosławio-
nych apostołów Piotra i Pawła i Andrzeja, i wszystkich
świętych twoich. Daj miłościwy pokój w nasze czasy,
abyśmy pomocą miłosierdzia twego wspomożeni i
od grzechów byli wolni zawsze, i od wszelkiego udrę-
czenia bezpieczni; przez tgo pana naszego Jezusa
Chrystusa, syna twojego, który z tobą żyje i króluje,
w jedności ducha S. Bóg po wszystkie wieki wieków.
Pokój pański zawsze niech będzie z wami i z du-
chem twoim.

Baranku Boży, który gładzisz grzechy świata,
zmiłuj się nad nami ett:

24., Poezye Andrzeja ze Słupia.

1, ~~[illegible]~~ Uczucia żałosne matki Boskiej w W. piątek.

Posłuchajcie mnie bracia mili! — Co wam objawia ta skrwawiona głowa, — Usłyszcie mój smutek. — który mnie spotkał w W: piątek.

Pożałuj mnie i stary i młody, — Bom przyszła na krwawe gody — Jednegom tylko syna miała — I tegom postradała.

Smutek ciężki dotknął mnie biedną niewiastę — Widząc rozkrwawiony płód mój luby — Ciężka ma chwila i krwawa godzina — Patrząc na niewinnego żydowina — Jak bije i męczy mego syna ukochanego.

Synu miły i wybrany! — Podziel z matką twoje rany — Wszakem cię synu luby w mem sercu nosiła — I tobie wiernie służyła — Przemów do matki! bym się pocieszyła — Bo już odemnie odchodzisz moja nadziejo miła.

Synu! bym cię ku niżej miała — Niecobym ci dopomagała — Twoja główka wisi krzywo; jabym ją podparła, — Krew po tobie płynie; jabym ją otarła — Napoju wołasz; napojubym ci dała — Lecz nie mogę dosięgnąć twego świętego ciała.

O aniele Gabryelu! gdzież owo twe wesele? — Któregoś mi obiecywał tak wiele — Mówiąc do mnie: panno pełnaś miłości! — A ja pełna smutku i żałości — Wyschniało we mnie ciało, i wszystkie moje kości.

Proście Boga wy miłe i nadobne matki — By tak srogiego losu nie dopuścił na wasze dziatki — Jakiegom ja nieszczęśliwa dziś doczekała — na swym ulubionym, na swym pięknym synu — że cierpi męki, a bez żadnej winy — Nie mam, ani będę mieć innego syna — tylko ciebie na krzyżu rozpiętego.

~~W kantyczkach danych przez Szczepańskiego pozadrukowanych 1818 w Lublinie na 293 i 294 str: jest niejakie przypomnienie wyrażeń niektórych tego tekstu; ale jaka różnica, co do szlachetnej prostoty i czułości.~~

26.

17 23

Posłuchayczye bracza myla — kczącz wam szlowoczye krwawa glowa — uszlyszczye moy zamathek — gyen myszya szthal swyethy pyąthek.

Pożaluymya sztary mlody — boczmy przyszly krwawe gody — yednegoczyem szyna myala — ythegoczyem oczyclyala

Zamath czyąszky dothalszya mye ubogyey newye — wydząc oszkrwawyony me myle narodzenye — czyąszka moya chwyla krwawa godzyna — wydząc nyewyernego zydowyna

Yz on byyye maczy mego mylego szyna.

Szynku myly y wybrany — uszdzyel szmathka szwoye rany — awszakomczya szynku myly wszwem szerczu noszyla — a thakyesz thobye wyernye szluzyla — przemow kmathcze bych szya uczyeszyla — bo yusz gydzyesz odemnye moya nadzyeya myla.

Szynku bychczya nyszko myala — nyeczo bychczy wszpomagala — thwoya glowka wyszy krzywo thacz bych ya pothparla — krew pothobye plynye thacz bych ya uthaurla — pycya wolasz pyczącz bychczy dala — ale nyedoszyągnę thwego szwyąthego czyala.

O angele Gabryele gdzye yesth ono thwe weszelye — czoszesz mnye obyeczowal thako bardzo wyelye — a rzekaczy panno pelna yesz mylosczy — aya pelna szmuthku y zalosczy — szyposchnyalo wemnye czyalo ymoyye wszythky koszczy.

Proszczyesz boga wy mylye yzadne maczyory — by wam nadzyathkamy nyebyly thakye przygody — yekye ya nye boga nynye dzysz szczezala — nadszwym nad mylym szynam — kochanym — ysz on czyrpy maky nyebadacz wynny — nye mam any bada myecz gynego — gyedno czyebye szynu nakrzyszu wszbythego.

2. ~~Pamięć~~ Pieśń o Królowej Niebios.

β Radość wam opowiadam — I nową pieśń składam — O +
Królowej niebios — Dla Chrześcian pociechy.

Izajasz prorok nasz — Przepowiedział nam bardzo wczas —
Objawił nam wielką radość — Mówiąc: przyjdzie do was u-
wielbiony gość.

Narodzi się z dziewicy — W ludzkiej postaci — Będzie w nim
atoli istotne bóstwo — On odkupi wasze ubóstwo.

Zbawił nas z wielkiej nędzy — Nie za pieniądze ziemskie —
Ale przez swą krew niewinną — Od mąk ocalił duszę
winną.

On jest pelikan rzeczywisty — wykupił dusze nam — Do-
zwolił swe serce rozkrwawić — Chciał dusze z mąk wybawić.

To co prorok powiadał — Potém anioł zwiastował — Iż
się miał narodzić Pan — Wybawić dusze ze złego nam.

Ciebie wybrał niebios dziewicę — Ojciec, syn i duch Święty —
Byś ty matką była — Któraby Chrystusa urodziła.

Do Nazareth poselstwo wyprawia bóstwo rzeczywiste —
By Gabryel dziewicę nawiedził — poselstwo zwiastował, pokor-
nie ją pozdrowił — Mówił z nią nader uprzejmie — Zdro-
waś panno miłości — Porodzisz Chrystusa w radości.

Usłyszał to przykazanie — Trójcy Świętej objawienie —
Natychmiast ku dziewicy — Skłonił swe oblicze.

Przyjm syna bożego — Otwórz bramy serca twojego —
Będziesz go nosić w radości — Porodzisz bez boleści.

Królewnaś niebieska — Chrześcian pociecha — Lud ca-
ły uweselisz — Dziewictwu twemu nie zaszkodzisz uszczerb-
ku.

Rzekła do niego Marya — Temu się dziwię — Jakże
ja syna mogę mieć — O mężu nie chcąc nic wiedzieć.

Anioł jej odpowiedział — Zaniechaj tej myśli Pani — Duch
święty cię nawiedzi — On to wszystko sprawi.

Marya do niego się odezwała — Dzięki czynię Bogu memu —
Gdy wola to jego — Uczyni we mnie cud taki — Przeciw biegowi
przyrodzonemu — Dla zbawienia ludzkiego — Bóg przez swe
cuda, nie chce zguby złego ludu. —

b, Radoszczy vam powyadam — yzs nowa pyeszn szkladam —
o krolewnye nyebyeszkyey — ku uczyesze kreszczyanszkyey —
Izayasz prorok nasz — uczynyl nam bardzo wczasz — oszpye +
wyl nam vyelka radoszcz — rzekrącz przydrye vyelebny goszcz.

Narodzyl szya z dzyewycze — na czlowyeczne oblycze — vnyem ba-
dzye wyeczne boszthwo — wykupy szyradze ubosztwo.

Szbawyl nasz vyelkyey nadze — nye zaszczernu pyenya-
dze — alye szwa krwya nyewynna — vybawyl szmak dusza
vynna.

On yeszt vyeczny pellykan yen wykupyl dusze szam —
dal szwe szyerdcze rosszkrwawycz — kczyal szam dusza szmak
vybawycz.

Thocz czo prorok powyadal — pothem angyol wszwyastowal —
yz szya myal narodzycz pan — szbawycz dusze
szlosczy szam.

Cziebya vybral nyebyeszkey — oczecz syn y duch szwyathy —
by szama mathka byla — czoby szya porodzyla.

Donareth poszelsztwo szprawyl wyeczne bosztwo — by gabryel
nawyedzyl dzyewyczy poszelsztwo — szprawyl poszdrowyl ya po-
kornye — mowyl szya velmy szmyernye — Sdrowasz panno
mylosczy — porodzysz szya woradosczy.

Uszlyszal przykazanye — szwyathey troycze wszyawyenye —
nathychmyasth ku dzyewyczy — naklonyl swoye oblycze.

Przymy szyna bozego — othworz szyercza thwego
bordzyesz gy noszycz woradosczy — porodzyszgy przyesz bolesczy.

Cesarzownasz nyebyeszka — uczyechasz kreszczyanszka —
wszysthek lyud uweszelysz — szwemu dzyewyczthwu nycz nye
zaszkodzysz.

Rzekla knyemu marya — themu szya dzywuya — ya yako
szyna moga myecz — o mezu nycz nyechcza vyedzyecz.

Angyol yey odpowyedzyal — nyechay thego goszpodze —
duch szwyathy nawyedzy — yen tha wszysthka rzecz obszadzy.

Maria rzekla knyemu — dzyakuya bogu szwemu — gdy yest
yemu tak lyubo — uczynycz wemnye takye czudo — przeczywko
przykazanyu — ku lyudzkyemu szbawyenyu — bog szwa czudan
nyechcza szgubycz szlego lyuda.

Toć umyślił w wieczności – Wybawić lud swój od żałości – Dziś tego dokonywa – Mnie ku tobie w poselstwie wysyła – Nie chciej tego odmawiać – Ty masz być matką Boga – Nie odejmuj ludowi zbawienia – Przywiedź go owszem do skutku.

Nie człowieczeństwo to będzie – Duch Ś. ciebie oświecie – Światłość Boża to sprawi – Ciebie przy twej czystości pozostawi.

Tego ci przykład dam – Jak mi Bóg przykazał sam – Oto Elżbieta brzemienna synem – Ś. Jana urodzi.

Bezdzietna poczęła – ku Bogu uwierzyła – Co u ludzi niepodobna – U Boga łacno być może. – Wybrał cię Bóg dziewico – Skłoń głowę twoję – Podziękuj mu z dobroci – Ukoić ludzkie cierpienia.

3. Pieśń nowa o matce bożej.

Wykład Słopuchowskiego

Początek pieśni nowej – Na cześć matulki bożej – ze wszystkich róż najmilszych najpiękniejszej.

Śpiewajmy wesoło – Boć w niej dobrego wiele – I w każdej wiernej duszy – Sercce się ku Bogu ruszy. –

Koniec tego śpiewania – Dla ludzkiego zbawienia.

Daj nam Chryste zbawienie – Przy śmierci dobre skonanie.

Kto to będzie śpiewać – albo słuchać pilnie – Panie Boże racz mu to wszystko dać – Czego u ciebie będzie mógł żądać.

Thocz umyszlyl szwyecznoszcy – szbawyecz szwoy lyud szzaloszczy – dzyszya thego dokonal – mnyecz thobye w poszelszthwo poszlal – Nye racz thego odmawyacz – szwyebye mabyecz boza marz – nyechaysz lyudu szbawyenya – uczyn themu doszkonanye.

Nye czlowyeczenszthwem tho badzye – duch szwyathy wthobye szyadzye – szwyathloszcz boza tho sprawy – czyebye przy thwey czysthoszczy zosthawy.

Przyklad thobye thego dam – yen my bog przykazal szam – Helszbyetha szynem chodzy – Szwyathego yana porodzy.

Przesz dzyathkyny poczala – ysz bogu uwyerzyla – czo u lyudzy nyerowno – u boga wszysztko podobno. Wybralczya bog dzyewycza – naklyon szwogyey glawycze – podzyakuy mu szdobroczy – ukoczy lyudzkye klopothy.

Wyklad Szlopuchowszkyego poczathek pyeszny novey – ku czczy matkuchny bozey – wszech nakraszszey vay szkey oszey

Szpyewaymy ya veszelye – badz wnyey dobrego wyelye – ysz wkaszdey wyerney duszy – szyercze szya ku bogu ruszy

Konyecz thego szpyewanya dlya lyudzkyego szbawyenya –

Day nam chryste szbawyenye – przy szmyerczy dobre szkonanye.

Kthoya badzye szpyewaczy – albo pylno szluchaczy – panye boze raczy mu tho wszythko dacz – czo badze uczyebye zadacz.

4. ~~[illegible]~~ Pieśń o Maryi. Panny nawiedzenie.

Wielkie Boże tajemnice – o błogosławieństwie Maryi –
Wiary chrześciaństwo z pewnością – Nabożnie ku niej nie-
zmiennie – Racz tego posłuchać.

Od początku świata prorocy – Pisali we dnie i w nocy –
Jak by to być mogło – By ta panna mieć miała – Zbawi-
ciela świata.

Mistrze w piśmie badali – Co prorocy powiadali – I pod
figurami ją widzieli – Darem ducha S. ją poznali – Matkę
świata całego.

W radzie niebieskiej od wieków poznana – Prawicą Bo-
ga ojca pożegnana – Ażeby jego syna matką była –
I smutne pocieszyła – Adamowe plemię. Powtórzenie.

Na ratunek tego świata – Przez owoc twego żywota –
Panno wielce urodziwa. Wiersz.

W smutku naszym – tego najwięcej żądała – By ją
Bóg płodem obdarzył – Przez nią świat cały rozweselił –
I Joachima strapionego.

Anioł Gabryel do niej wysłany – By jej tę łaskę zwia-
stował – I tajemniczą wolę Trójcy świętej – Co wykupiło
ojców świętych – z ciemnicy i niewoli.

Anioł gdy się ukazał – Wielką radość jej zapowiedział –
Będziesz wkrótce syna miała – Matką zbawiciela swego
zostaniesz – ku wielkiej radości. Powtórzenie.

Gdy jej to pozdrowienie dawał – Przecudnie z nią roz-
mawiał – Archanioł Gabryel. Wiersz.

Z skarbu boskiej mądrości – Wystąpiła krasa jej piękno-
ści – Pomiędzy kapłanami w świątyni – Między dziewica-
mi w czystości – Rosła ku temu obrzędowi.

Panną będąc wielce młodą – Już prosiła o to Boga –
By takiego syna matką była – Chrystusa porodziła – I
została panną. – Powtórzenie.

Światu całemu będzie radość – Gdy przybędzie tyle pożą-
dany gość – O Panno wielce nadobna.

Nie trwóż się już Maryo! – miłości Bożej jesteś pełna –
Łaską Boga opatrzona – Duchem świętym napełniona –
Urodzisz zbawiciela.

28.

Moczne boszkye thayemnyczy – o maryey vyelebnoszczy – cze-
szczyyansthwa vyerzy vyedzye – yest naboszne czy szmyerne –
sacz thego poszluchacz.

I poczathku szwyatha prorocy – pyszaly vednye y wnoczy –
kako by tho mogło byczy – bytha panna myala myeczy – szba-
vyczyelya szwyatha.

Mysthrzwye wpyszmye badaly – czo prorocy przyadaly – ysz
yą w figurach vydaly – duchem szwyathym ya poszanaly –
matka wszego szwyata.

Od vyeku w radzye poszanana – bogiem oyczem pożegnana
by thego szyna mathką była – czoby szmuthne uczyeszyla –
adamowe plemya. Repeticio.

Narzyszkanye thego szwyatha – przesz owocz thwego zywotha –
panna vyelmy krasna. Versus.

A nam szmuthku szwego czyalya – thego nabodze żądała – by
ya bog plodem nawyedzyl – przesz nya wszysthek szwyath vyesze-
lyl – ioachym szmutnego

Angyol gabriel kuyey poszlan – by yey thy dary wszwyasz-
thował – sztayemnycze szwyathey troycze – yen vykupyl szwyathe
oycze – sczayemnycze szwyewolycy.

Angyol gdy szya yey ukazal – vyelka radoszcz yey powye-
dzyal – badzyesz wyychlye szyna myala – mathką szwego szba-
vyczyelya – kuvyelkyey radoszczy. Repeticio.

Pozdrowyenye gdy yey dawal – czudnye szya szyą yest
roszmawyal – archanyol gabriel. V[illegible]

Szkarbu boszkyey glebokoszczy – wyszla krasza szyey cu-
dnoszczy – myedzy kaplany wszwyatoszczy – myedzy pannamy
węsznoszczy – roszla ku obrzadu.

Panna badacz vyelmy mloda – yusz prosyla otho boga – by
thego szyna matka była – czoby chrysta porodzyla – y panna
zostala. Repeticio

Wszemu szwyathu badzye radoszcz – gdy przydzye then
vyelebny goscz – panna vyelmy krasna.

Zyelyakaszya yusz maria – mylosczy bozy yesz pelna –
laszką bozą obdarzona – duchem szwyathym napelnyona
porodzysz szbavyczyelya.

Maria

Marya dziewica zadumiewała się jak róża czerwona—
Zatrwożyło ją to pozdrowienie— Nie chciała znać albowiem
Plemienia męskiego. Powtórzenie.
Sama o sobie nie wiedząc— A już matką Boga będąc—
przez Ducha S.
Marya pomiędzy kwiatami kwiat— Cześć jej oddaje ca-
ły świat— Przez wielkie do niej nabożeństwo— Poszukaj jej
miłości— Wszelki sługo wierny jej. Powtórzenie.
A kto tobie cześć oddaje— Temu grzechy jego odpuszczone—
I wieczystą pozyszcze koronę.
Ani lilia białością— ni krasna róża pięknością— kwiat
zamorski swą drogością— Ani szpikanard swą won-
nością— Z Maryą się nie zrówna.
Z obłoków promień wystąpił— I sobą słońce okazał—
Słońce jasne i nie zachodzące nigdy— Gwiazdę połyskującą
bez zniknienia— światłości niebieskiej. Powtórzenie.
Słońce wiecznej światłości— Bije czołem jej piękności—
Od chórów anielskich.— Powtórzenie.
Już Marya swą płodnością— ogarniona swą piękno-
ścią— Wznosi się nad wszystkie dziewice. Powtórzenie
Mając panny żądną stanu swego obronę— Swego o-
bronę— Z Maryi dziewicy. Wiersz.
Nadobnaś panna w czystości— Udziel nam swej miło-
ści— Pociesz człowieka strapionego— On pragnie widzieć
twe święte oblicze. Powtórzenie.
O Marya róża jasna— racz być tego domu stróżem—
Panno litościwa.
W myśli mej badałem— I w piśmie czytałem— Pomię-
dzy pannami w Jeruzalem— O żadnej innej nie słysza-
łem— ażeby tyle cnót miała. Powtórzenie.
Nie masz nad nią żadnej innej— panny tak miłościwej—
Pomiędzy wszystkiemi dziewicami.
Uwielbiaj tylko jej nawiedzenie— A znajdziesz w niej
pocieszenie— U tej panny łaskawej.
~~[illegible]~~ Mateusz o tobie pisze— Dla pociechy ludu ca-
łego—

Maria dzyewycza szmyedna ształa yak roza czyrwona—
lyaklaszya thego pozdrowyenya— bo nyechczyala myecz pozz-
nanya— plemyenya maszkego. Repeticio.
Szama o szobye nyewyedząc— ayusz matką bozą badąc—
porzsz ducha swyathego.
Maria myedzy kwyathy kwyath— szlusba yey dawa wszyszthek
swyath— szgyey szlawathney nabosznosczy— szukay unyey my-
loszczy— wszelky wyerny szluga yey. Repeticio.
A ktho thobye szluszba dawa— swogyem grzechom othpusth
myewa— y wyeczną koroną
Any lylya byaloszczya— czyrwona roza krasznosczya— za-
morszky kwyath swą drogosczya— any nardusz swa won-
nosczya— maryey szya rowną
Z obloku promyen wysthapyl— sz nyebye szlończe wypusz-
czyl— szlończe swyathle porzsz zachodu— gwyazda yaszna
bysz upadu— nyebyeszkyey swyathloszczy. Repeticio.
Slończe ku wyeczney swyathloszczy— szklonyloszya yey czu-
dnosczy— ot korow angyelszkych. Repeticio.
Gyusz maria swą plodnosczyą— ogarnyona swa czu-
dnosczyą— nadewszythky gyne panny. Repeticio
Mayącz panny uczyeszne stadla swego obronyenye—
swego obronyenye— szmaryey dzyewycze. Versus.
Krasznа yesz panna wyecznosczy— udzyel nam swoyey
myloszczy— uczyesz czlowyeka szmuthnego— yen żąda wy-
dzyecz thwoyego oblycza swyathego. Repeticio.
O maria roza yaszna— racz bycz thego domu sthrozem—
panno myloszczywa
W moyem rozumye badalem— y tako yesz wpyszmye czy-
talem— myedzy pannamy w Yeruzalem— zadney gyney nye-
szlychalem— myedzy pannamy wyecznosczy. Repeticio.
Nyemasz nad nya zadney gyney— panny velmy myloszczy-
wey— myedzy wszemy pannamy.
Gyedno myluy gyey nawyedzenye— nadzyesz unyey uczye-
szenye— u pany laszkawey
Mysthrz macziey othobye pysze— wszemu ludu ku ucze-
szye—

tego — By się do ciebie uciekali — swe krzywdy opowiadali — Byś ty ich orędowniczka. [illegible] Powtórzenie.

O Maryo litościwa — Racz nam być miłościwą — U twego syna opiekunką. Amen.

szye — by szya kthobye uciekaly — swoye krzywdy pawyeda-ly — boszthy gych oreczniczia. Repeticio

O maria lyuthoszczywa — daczy nam bycz myloszczywa — kthwemu szynu oreczniczia. Amen.

5. ~~Zamie~~ Hymn do N. Panny.

Zdrowaś Królewno wybrana - Matko nasza miłosierna - Zbawienieś ludzkie rządziła - Żeś Boga urodziła - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś ty żywocie słodkości - Objawiłaś wiele radości - Pełnaś boskiej miłości - Porodziłaś bez boleści - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś ty nadziejo nasza - Rajska różo, ze wszech najpiękniejsza - Dziewictwaś wcale nie uszkodziła - Wydając kwiat i rodząc - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś! do ciebie wołamy - Całą ufność w tobie pokładamy - Grzeszni Ewy synowie - Racz błagać za nasze winy - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś! wybaw nas z tego padołu - Byśmy nie zginęli pospołu - Wyzwól nas z diabelskiej mocy - Ukaż nam łaskawego - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś ty orędowniczko nasza - Grzesznych wielka pomocy - Świętej Trójcy upodobana - Objawionaś tajemnica - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś! twe oczy miłościwe - Obróć ku nam litościwe - Racz ujrzeć nasze udręczenie - Wyjednaj nam łaskawe zlitowanie - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś! Jezusa miłego - Owoc żywota twojego - który nas zbawił od wszego złego - Rządź nam bogiem łaskawym - Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś panno miłościwa - Dla wszystkich grzesznych litościwa - Słodkie twe wspomnienie - Uproś nam grzechów odpuszczenie - U Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś ty gwiazdo zamorska - Królewnaś ty niebieska - Ty nam drogę ukazujesz - Sama dla nas łaskę pozyskujesz - U Chrystusa nazareńskiego.

Zdrowaś! przeto do Ciebie się modlimy - Pokornym sercem prosimy - Racz być przy naszem skonaniu - Przywiedź ku zlitowaniu - Chrystusa nazareńskiego.

Sdrowasz krolyewno wybrana - matka nasza mylosczerna - sbawyenyesz lyudzkye srzadzyla - yesz boga porodzyla - Chrystha nazarenszkyego.

Szdrowa thy zywoth szlothkoscy - wszyawylasz wyelkye radoscy - pelna yesz bozkyey myloszczy - porodzilasz przesz bolyeszczy - Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa thy nadzyeyo nasza - rayszka roza wszech nakrasza - panyenstwo nyeś nyenaszkodzylasz - narodzylasz kwyatk y porodzylsz, Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa my kthobye wolamy - wszythka pewnoscz w thobye mamy - grzeszny szynowye yewyny - racz proszycz za nasze wyny - Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa wybaw nasz z padolu - ysz ze nyezgynyem pospolu - wyszwol nasz szyanszthwa dyabelszkyego - ukazy nam laszkawego Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa thysz nasza vuczmycza - grzesznych wyelka pomocznycza - szwyathey troycze myloszmycza - wszyawyonasz yest tagyemnycza Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa oczy myloszczywe - obroczy knam lytosczywe - racz wydzyeczy nasze udraczenye - day laszkawe zlutowanye Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa yezusa mylego - owocz zywotha thwoyego - yen nasz szbawy wszego szlego - szyadzy boga laszkawego - Xpa nazarenszkyego

Szdrowasz panno myloszczywa - wszythkych grzesznych lytosczywa - szlothkye thwoye wszpomynanye - prosz nam grzechom odpuszczenye - u Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa thy gwyazda zamorszka - czyszarzowna yesz nyebyeszka - thy nam droga ukazuyesz - szama nam laszka zyskuyesz - u Xpa nazarenszkyego.

Szdrowa przethoszya modlymy - pokornym szyercem proszymy - racz bycz przy naszym szkonanyu - przywyedzy ku szlytowanyu - Xpa nazarenszkyego.

6. ~~tamże~~ Hymn do Jezusa Chrystusa.

O ciało Boga żywego – Jezusa Chrystusa Pana niebios –
Przyjm od nas pozdrowienie – Wszak nad ciebie innego Boga
nie ma.

Bóg ojciec i syn jego – i osoba ducha świętego – Wyście
trzy bóstwa, jednego – Boga w Trójcy jedynego.

Pozdrowion bądź Jezu Chryste – Wziąłeś ciało z panny
czystej – Zbawienie ludzkie sprawił – Pannę przy jej nie-
winności zostawił.

Bądź pochwalon zbawicielu – Nasz miły odkupicielu –
krzyżową śmiercią nas zbawił – Z mocy diabelskiej wy-
bawił.

Do ciebie prorocy wołali – Gdyż ciebie widzieć żądali –
A my ciebie już widzimy – Przeto cię dziś wzywamy.

Witaj istotne Boże ciało – Coś się nam widzieć dało – Jak
jakoś na krzyżu rozpięte wisiało – Gdyś ten świat z nie-
woli wybawiało.

Święta krew twojego ciała – Szczęśliwą cześć otrzymała –
Z dziewictwa Maryi zrodzony chwalebnie – Raczyłeś ją
wylać dobrowolnie.

Sam nas oczyść teraz – Nas, w których nic nie masz
dobrego – Utrzymaj nas na nasze zbawienie – Racz
nam dać grzechów odpuszczenie. Amen.

O czyalo boga zywego – iesu xpa nyebyesczkyego – przyymy od-
nasz pozdrowyenye – nathczya gynego boga nye.

Bog oczyecz y thesz szyn yego – persona ducha szwyathego –
vylesze trze bosztwa gyednego – boga w thrzoycy gydynego.

Pozdrowyon bacz Ihu xpe – wszyalesz czyalo s panny czysthey –
sbawyenyesz lyudzkye sprawyl – panna przy yey thczy zostawyl.

Pochwalyon (Pozdrowyon) badz szbawyczyelu – nasz myly otkupyczyelu –
krzyzowa szmyerczya nasz szbawyl – sz moczy dyabelszkyey
wybawyl.

Kthorzy prorocy volaly – yzz czyebye vydzyecz zadaly – a my
czyebye yusz vydzymy – przetho kthorye dzysz wolamy.

Wythay wyerne boze czyalo – yzsz szya nam vydzyecz dalo –
tak yakosz na krzyzu przyalo – yegdysz then szwyath szyacz-
thwa bralo

Szwyatha krew thwego czyala – vyczansztwa czescz wszyala
sz panny panyensztwa chwalyebnye – raczylesz wszlyacz
szwyebodnye

Oczyszczy nasze szamnyenye – wthorem czy nyczs dobrego –
nye zywo nasz przez nasze szbawyenye – racz dacz grzechom od-
puszczenye. Amen.

Zbiór słów łacinskich w rękopismach biblioteki publicznej warszaw: z przydaniem ich tłómaczeniem na polszczyznę ówczesną.

Szwiązac —	Alligare
Tothczwyrdzyecz —	Consolidare.
Łakomstwo —	Cupiditatem.
Użythek —	Commodum.
Oskubyon —	Deplumatus
Wywnąthrzon —	Exanteratus
Płony —	Sterilis.
Karzę, udręczam —	Castigo.
Dzyecz —	Discere.
Młodzyenyecz —	Adolescens
Przyczyągnął —	Alliceret
Boyowanye —	Militia
Wyborna —	Egregia
Pyszny —	Pomposus.
Dąknąły —	Stupefacti
Mąky —	Tenax
Kmotho, kmoszka —	Compatrem.
Wyorzescz —	Extimulare.
Udawił —	Jugulavit.
Przespyeczny, pewny, dostatheczny myslcz zakona.	Legis peritus.
Nagłą —	Subita.
Othrzetz —	Abrenuntiantes
Tothszczepyenyecz —	Subplantator.
Szrebyethnitz —	Augur.
Othpoczywącz —	Recumbent.
Szyrokoscz —	Latitudo.
Moczni —	Robustus.
Dłonyą vasy —	Palma ponderat.
Pyeczęcz zawęsuge —	Sigillo concludit.
Zapamiętały —	Obliviosus
Rozmnożyony —	Auctus.
Wyiął —	Vibravit gladium.
Powethrze —	Tempestatem.
Ocruthnye —	Acriter
W łądzech —	In paludibus.
Żyła —	Elementa.
Poselstwo —	Legationem.
Płaczącey —	Lamentabili.
Służbami —	Obsequiis.
Chrapacz —	Stitere
Nayemnyczy —	Mercenarii
Kramarze —	Mercatores.
Na myśli —	In mente.
Słothkoscz.	
Wyęsele.	
Szarethnye —	Turpiter.
Domnymanye —	Conjuncturam.
Wyłożono —	Expositum.
Wymowyono —	Explanatum.
Cząstkowcz.	
Pokoy —	Victus.
Dobrowolnye —	Libere
Na oprawyenye albo na sbudowye koszczoła.	
W tych upadzech.	
Pożnosthnoszczy albo poczesthnoszczy —	Ex honestate.

Ukaszowanÿe	Indicium
Szmÿszl	Sensus.
Napelnyl szyø	Excessit.
Torynsg.	
Nyetzby.	
Yawno ÿest	Liquet.
Glodem	Fame.
Gradem	Grandine
Scody	Vesicula.
Møkamy	Poenis
W bythoszczy	In essentia.
Pathszy	Procidens.
Wszaky	Nihilominus
Blewøszgayø	Blasphemant.
Rzøcz	Abscindere.
Szytha.	
Blawa.	
Kedy byerzø grona.	
Pogarszayøcz	Scandalizando.
Szasethne ploto	
Ganyebna szasathnoszcz	Vilissimum.